

Вања М. Баришић-Јоковић¹
Универзитет у Новом Саду

ФОЛКЛОРНИ ДИСКУРС НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ – ПРИХВАТАЊЕ ТРАДИЦИЈЕ И ОТКЛОН ОД ЊЕ²

Abstract: This paper is dedicated to the research of spoken expressions of the verbal origin in the speech of the National Assembly of the Republic of Serbia, founded on the base which comprises 19 years of the Assembly sessions, 1997 to 2015.

Considering that relatively few national scientific papers are dedicated to spoken expressions of the verbal origin in the contemporary / political speech, the aim of this paper is to analyze them in the context as well as to study their relations to tradition. A part of inspiration for this research was the innovative work of Gary Alan Fine, offering folkloristic sociological and sociopsychological methods that interpreted folklore stories as segments of a social system; it offered ethnography of small groups, a study of microstructures and miniature social phenomena which can assist in generating the answers in macrosociology.

Key words: Spoken phrases of verbal origin, assembly speech, proverbs, sayings, The National Assembly, members of parliament

Боље је размишљена него смишљена (Карацић 1969: 21).

Говорни изрази усменог порекла у политици јесу важан део комуникационе стратегије и једно од моћних оружја. Ристо Јарв (Järv) указује на једну врло важну, универзалну функцију употребе пословица и говорних израза усменог порекла – њима говорник жели да покаже да је део тог народа:

„Казивач пословице, као што је на пример политичар, поред преношења старе мудрости, стиче ауру припадности народу. Иако суштински пословице можемо сматрати позајмицом из природе, оне припадају народу, дакле, онај ко казује пословицу оставља утисак да изговара мишљење народа. Обиље је примера употребе пословица од стране политичара и највиших нивоа социјалне хијерархије” (Järv 1997: 79).

1 jovanjas@sbb.rs

2 Рад је део докторске дисертације *Крајњи говорни изрази усменог порекла у скупштинском говору – засниженост, значење, функција* одбрањене на Универзитету у Новом Саду 2016. године.

У српском парламенту значајна политичка и историјска дешавања упечатљиво су „обележена фолкорним дискурсом” што је вишеструко прокативан феномен: са становишта усмене књижевности и фолклора, али и социјално, с обзиром на могући утицај на бирачко тело, као огледало вредносног система заједнице и њеног односа према властитој културној традицији, и као могући предмет дубље анализе која би испитивала је ли реч о спонтаном преузимању традиционалног вредносног система или о свесној манипулацији њиме.

Изузетно значајан увид у овај аспект усменог стваралаштва остварила је антологија Марије Клеут *Једноставни облици народне књижевности* (Клеут 2010), коју је приредила за антологијску едицију Десет векова српске књижевности. После *Антологије народних умотворина* Миливоја Кнежевића (Кнежевић 1957), објављене у оквиру библиотеке Српска књижевност у сто књига и поновљене као *Антологија говорних народних умотворина* у истој библиотеци (Кнежевић 1972), ово је прво целовито представљање кратких народних умотворина. Обликована као „отворен позив савременим читаоцима, покушај да се усмене творевине настале у прошлости и једним делом и остале у ближој или даљој прошлости читају као уметност речи” (Клеут 2010: 259), ова антологија је заснована као сложен увид у историјску генезу и значење кратких говорних израза.

Пословице припадају најкраћим, али не и најједноставнијим фолклорним жанровима. Оне испуњавају људску потребу да се згусне искуство и опажање у мудрост која даје језгровите коментаре личних односа и социјалних дешавања. За сваку прилику постоји пословица и оне су често контрадикторне као и сам живот. Пословнични парови као што су „Недостајање чини срце већим” и „Далеко од очију, далеко од срца”³ доказују да пословице не чине логични филозофски систем.⁴ Права пословица у правом тренутку ипак чини комуникацију ефективном и снажном. Заступљеност употребе пословица варира, али оне су и даље значајна реторичка сила у разним врстама комуникације, од ђаскања, политичких говора, црквених говора, лирске поезије до утицајних масовних медија.

Полазећи од ставова Дагласа Норта и Роберта Хирса (Douglass North & Robert Higgs) о идеологији, Сирил Моронг (Cyril Morong) у есеју *Mythology, Ideology and Politics* издваја три аспекта идеологије. Други аспект може се

3 Примери који даје В. Мејдер: “Absence makes the heart grow fonder” и “Out of sight, out of mind”.

4 Ову потенцијалну супротстављеност моралних и вредносних ставова садржаних у пословицама учили су и српски истраживачи, поред осталих: Pešikan-Ljuštanović 1996:56–57; Милошевић-Ђорђевић 2000: 183; Клеут 2010.

повезати с пословицама као алатом политичке идеологије, али и објашњењем зашто у политичком окружењу могу настајати нове пословице/изреке:

„Три аспекта идеологије су наглашена. Први је да је 'идеологија важан рационални уређај којим појединци мире са својим окружењем' и пружају 'поглед на свет', тако да се процес доношења одлука поједностави. Други аспект јесте да је 'идеологија нераскидиво испреплетена са моралним и етичким стандардима о индивидуалном виђењу правичности света'. Трећи је да 'појединци мењају своје идеолошке погледе када су њихова искуства у супротности са њиховом идеологијом'”.⁵

Аница Шаулић каже да подлогу пословицама даје стварност или прича. Подсећа на настанак пословице „Мала плата, мала и лопата”, чији је настанак забележио Луј Адамич, у књизи *Криза у Америци*. Наши иселеници у Бедфорду, када им је смањена плата због кризе, дошли су на посао с малим лопатама, па је тако настала ова пословица (Šaulić 1962: 6).

На примеру анализираних база⁶ издавајају се три корпуса говорних израза који чине специфичан политички новогovor у Народној скупштини Републике Србије:

1. значајно измењени говорни изрази усменог порекла;
2. нови говорни изрази специфични за микросредину у којој настају;
3. политички слогани и паролe.

Душан Маринковић у књизи *Нацији за социологију идеологије* подсећа на Гулднерову (Gouldner) теорију деритуализације јавне комуникације и коментарише формирање грађанског идентитета у успону:

„Феномен грађанске јавности, који у свом оквиру гаји идеологију као *рационални дискурс*, не може се замислити без тог новог типа (само)легитимитета посттрадиционалног субјективног идентитета, који у јавном саопштавању субјективног искуства чини темељни елемент инфраструктуре у формирању идентитета грађанског друштва у успону” (Marinković, Ristić 2013: 114).

Гледајући све ове промене, можемо претпоставити да пословице / изреке, или оно што је од њих остало, могу бити лакмус великих друштвених померања у српском друштву.

5 www.cyrilmorong.com/MythIdeology.doc, 15. 5. 2016.

6 Базу чине скупштински стенограми од 1997. до 2015. године.

Значајно измењени говорни изрази усменог порекла

У овај корпус говорних израза спадају они изрази које посланици парафразирају, понекад се удаљавајући од изворног исказа и мењајући сам смисао. Познато је, као што Марија Клеут наводи у предговору књиге *Српска народна књижевност*, да се традиционалне форме неминовно мењају:

„Будући да усмено традиране творевине немају материјално фиксираног облика (једном заувек датог, непроменљивог), упркос тежњи да се сачува створени текст, протоком времена неминовно долази до процеса заборавања и мењања, чије су последице различите од оних у делима писане књижевности. Једном у усменој традицији напуштен облик, никада се више не може успоставити, изузев наравно ако није претходно записан” (Kleut 2001: 11).

Ова ауторка тврди да се теже мењају кратке форме, али у бази проналазимо управо значајно измењене кратке форме, које су, у смислу и исказу понекад толико измењене да се не могу сматрати ни варијантима. Један од основних разлога ресемантизовања и десемантизовања кратких форми јесте управо личност преносиоца.⁷

Тако израз „С ким си, с њим си, а с ким си, онакав си”, који представља импровизацију у духу народних пословица „С ким си онаки си” и „С ким те виде с тијем те пишу” (Karadžić 1969: 287), с убаченим средњим делом „с њим си, а с ким си”, који нарушава језговитост оригинала, добија функцију да укаже на конкретне коалиције и савезе („с њим си”), а потискује се општи ниво значења.

Сличан пример јесте низање пословица у излагању посланице А. Ј.: „Боље икад него никад. Никад није касно. Увек је касније него што мислите”, где у кумулираном пословичном низу последња пословица противречи почетку низа. Од жеље да своје ставове потврде народним мудростима посланици иду ка драматизованом порицању њиховог смисла у конкретном историјском и политичком тренутку. У овом случају немамо пример мењања суштине, али имамо пример неразумевања и погрешне употребе кумулираних пословица.

Пословице које наводи посланик М. Р., чије исказе често налазимо у бази, значајно су измењене у форми и значењу. У његовим излагањима налазимо многобројне примере ковања нових израза, псеудомудрости које значајно одступају од уобичајене формулативности говорних израза усменог порекла. Дobar пример јесте, рецимо пословични низ: „Када се добар човек

7 Види Kleut 2010: 16–22.

обогати то ти је као када ти свака воћка роди усред села. Она свима даје и свима дели. Када се лош човек или лоши људи обогате то је као када ти неко обере све воћке у селу и све одузме.” О мењању суштине сведоче пословице које налазимо у референтним антологијама: „Богати на мазгу седе, а сиромаси иду на ноге” (Karadžić 1969: 16), „Богати чоху носе, а ја блато газим” (Караџић 1969:16), „Богат једе када хоће, а сиромаси када хоће” (Karadžić 1969: 16).

И пословицу „Ко лаже тај и краде” у анализираној бази два пута проналазимо у значајно имењеном виду: „Ко лаже, тај и краде. Ко краде, иде у затвор. Ко иде у затвор, тај има буве. Ми се не дружимо са онима који имају буве. То је народна изрека. Можете да рипате колико год хоћете” и „[...] јер ко лаже тај и краде. Ко краде иде у затвор. Ко иде у затвор има буве и не треба да се дружите са тим људима”, што је доказ да се говорни израз усменог порекла у значајно измењеној форми одомаћио у Народној скупштини, у свакодневној комуникацији.

Посланик Н. Ч., на основу формулативних пословичних израза, такође често ствара нове изреке, које се граниче с афоризмом и имају елементе хумора. Један од примера јесте: „Стајањем у цркви се не постаје верник. Стајањем у гаражи не постаје се мерцедес”, где на формулу пословице надовезује властиту парафразу с истом формулом, а измењеним значењем.

У бази има много примера да посланици користе добро познате цитате разних аутора као пословице или изреке. Један од примера јесте навођење Шекспировог цитата „Бити или не бити” као пословице. Појављују се цитати Гетеа, Вергилија, Петра Петровића Његоша – често измењени, парафразирани – и посланици понекад, упркос навођењу извора, тврде за одређени исказ да је усменог порекла.

Нови говорни изрази специфични за микросредину у којој настају

Веома су подстицајни нови изрази који настају у Народној скупштини и функционишу на политичкој равни. Они су често увредљиви, и поједине политичке личности или странке постају метафоре за зло, лоше и уопште негативно.

Посланик С. В., рецимо, изговара обичну реченицу, али јој придаје значење пословице, и нормативност „народне мудрости”, све у жељи да докаже велику неправду која му је нанета: „Брат Саше Витошевића лопов, а ви господине Витошевићу, доказујте да немате брата.” Занимљиво је да он овај исказ назива „стара народна пословица”, чиме сопственим речима даје већу тежину и значај, иако оне не спадају чак ни у псеудомудрост већ представљају лични исказ. Сличан пример представља и исказ: „Боље је бити миш у

мачијим устима, него клијент у адвокатовим рукама. Боље је бити миш у мачијим устима, него председник суда и судија у рукама Бошка Ристића онога часа када буде изабран за члана Високог савета судства”, где се на превод латинске сентенце надовезује израз идентичне структуре, само се мањају актери који се јавно именују, и тиме стигматизују.

У кратком излагању посланик В. И. кумулира пословичне изразе:

„Јуче смо имали другог министра, који је, нажалост, на овакав начин, у пакету, злоупотребљавао неке одлуке Владе, а можда и парламента. Причао нам је приче, чак је употребио и једну реченицу која не може да се оправда у парламенту, чудим се да га председавајући није опоменуо када је рекао – онај ко то каже лаже као пас. Народна пословица каже да пас може да буде веран, а не може да лаже као пас; то нисам чуо, први пут сам чуо од министра. Сада могу да кажем – лаже као министар.”

Он у излагању тврди да не постоји изрека „Лаже као пас” и да је то увреда на коју се по *Пословнику* морало реаговати, али даље каже да постоји пословица „Веран као пас” и на крају изводи сопствени пословични израз „Лаже као министар” с недвосмисленом интенцијом да увреди.

Посланик Т. Н. у излагању користи пословични израз „истерати мечку из рупе”, а затим посланицима упућује поруку „Ко са социјалистима оре дупетом влачи”, за коју тврди да је народна пословица и да је преноси у изворном значењу⁸. Ово је још један пример како се у скупштинском говору стварају нови говорни изрази на обрасцима традиционалне, усмене књижевности, али с непосредно конкретизованим, идеолошки мотивисаним значењем.

Посланик В. Ђ. каже да постоји „велика изрека”, и саопштава фразу која је скупштинска новотворевина. Он упозорава да се овакве „велике изреке не користе офрље” и исправља колегу посланика: „Уваженом колеги који је офрље покушао да користи велику изреку Што се грбо роди време не исправи, чисто да му кажем, ну је изрекао, написао, за сва времена нам оставио Валтазар Богишић, творац *Одшћеї њмовинскої законика за Црну Гору*”, па потом као пословицу наводи властиту кованицу: „Оно заиста што се што се грбо родило 2000. године време није могло никако да исправи.” Пример израза који посланик наводи као изреку која важи у Народној скупштини јесте и следећи: „Ех, да сам Момо Чолаковић”, што показује да заиста постоји особени скупштински новогovor који ван Народне скупштине нема никакво значење, те да је он уско везан за рад и састав Скупштине.

8 Овим се, посредно, социјалисти изједначавају с врагом, пошто пословица гласи: „Ко с ђаволом оре, туђе наћве гледа”; „Ко с поганом оре, гузицом влачи” (www.montenegrina.net/.../dobra_nema_dje_ljudi_nema_j_radovic, 5. 11. 2016).

Пословични новогovor у Скупштини има тенденцију да за неке појаве, странке и политичке представнике трајно веже одређене изразе, општа места, стереотипе, чијим се понављањем и ширем аудиторijуму намеће иста слика. Примери за то су искази: „Где су паре, тамо је Г17 плус. Сада видим да је тамо где су паре, тамо је ДОС. Тамо где су паре, тамо су проевропске странке. Тамо где су паре, тамо су про НАТО странке.” Овај низ састављен је од појединачних изрза који су направљени по формули пословице. Такви су и примери:

- Бежи ко радикал од избора.
- Свађају се као социјалдемократе.
- Доследни су у недоследности.
- Војска о скраћењу, а ДОС о поштењу.

Проналазимо и бројне примере да се у новостворене исказе уводе конкретни политички актери: „Дабодгда ти Борис Тадић био председник”; „Милошевић је мало дете за ове”; „Први вучићи/Вучићи се у воду бацају”, али и широк корпус псеудомудрости, где посланици покушавају да сопствене ставове уобличи као пословице: „Ако сте имали изборну кампању, рачуне телевизији не плаћате одмах него по судској пресуди, након спроведених избора, пошто то не улази у трошкове изборне кампање.”

Време ће показати шта је судбина ових изрза и да ли ће неки изаћи из простора Народне скупштине. На примеру изучавања пословичног говора Барака Обаме (Barack Obama), парамиолог Мејдер, у књизи посвећеној Обами *Yes we can – Barack Obama proverbial rhetoric*, управо потврђује тезу да неке псеудомудрости и лични изрази са карактеристикама пословичних изрза могу постати пословице: „Да би нагласио обећање о промени, ефектно је употребио низ пословица и пословичних изрза, додајући томе сопствене фразе и псеудо мудрости које имају све услове да једнога дана заиста постану пословице” (Meider 2009: VII).

Политички слогани и паролe

У комплексном политичком миљеу односа и комуникације у Народној скупштини неизоставно се јављају политички слогани, паролe и афоризми, које посланици такође сматрају говорним изразима усменог порекла јер су одомаћени и широко распрострањени:

- ОЗНА све дозна.
- Србија ради, Београд се гради.
- Ко ти је крив што си учио.
- Наша дика звана статистика.

- Своје не дам, туђе нећу, то је социјализам. Један ради, а тројица га посматрају и праве му друштво.
- Биће нам добро и биће нам још боље; има она изрека – кад дођу Немци, има она друга изрека – биће нам боље кад дођу Турци.
- Дужан си ко Грчка.
- Пукли сте ко бугарска скупштина.
- Косово је Србија, а остало „Делта”.
- Дачо, царе, не дај паре.
- Не радим нигде, радим у Ваљаоници. Не може нико да ме плати толико мало колико мало могу да радим.
- Не могу они мене толико мало да плате, колико могу ја мало да радим. Ала волим овај режим, плата иде, а ја лежим.
- Учи школу да не би морао да радиш.
- Радио не радио, свира ти радио.
- Ко воли да ради, радило му се о глави.
- Тражи посао, а моли бога да му га не понуди Национална служба или Агенција за запошљавање.

Посланици ове изразе листом називају пословицама, из простог разлога што је реч о фразема које су раширене и одомаћене у говору. Иначе паремиолози су на општем плану препознали тенденцију да афоризми и политичке пароле временом губе хронолошке и ауторске одреднице и улазе у народ као пословице или пословични изрази. Бележећи контекст у коме су се они употребљавали у посматраном периоду, надамо се да ћемо допринети неким будућим истраживањима паремиологије.

Анализирајући контекст стичемо утисак да народни посланици, изабрани представници народа, врло мало знају о свом народу, а неки од примера показују потпуни отклон од традиционалог, те сврставање говорних израза усменог порекла у корпус „руралног”, „заосталог”, „незналачког”, док, с друге стране, посланици говорницу користе за бацање клетви. Најчешће је, у разматраном корпусу, реч о некој врсти злоупотребе говорних израза. Они се тако користе у чисто популистичке сврхе, да јасно и недвосмислено одреде став политичара или његове странке према „народном”, а не да искористе и освесте историјско, социјално и религијско искуство нагомилано у овим изразима.

Употреба говорних израза наглашено је експресивна, генерисана жељом да се, пре свега негативни, емотивни став према другоме (политичком опоненту) што ефектније изрази и да се, при томе, што више привуче пажња широке јавности, и то по логици да нема негативног публицитета. Један од доминантних примера јесте, свакако, употреба клетве у Скуп-

штине, али и коришћење пословице као псовке. Говорни изрази губе своју општост и постају увреде намењене политичким противницима.

Уочене су и неке правилности у употреби говорних израза усменог порекла: што је тема важнија за грађане, то је више позивања на народ и народно. Постоји и тенденција стварања „гроздова“ говорних израза, када у појединачним излагањима проналазимо више кумулираних израза. Такође, проналазимо и примере кратких дијалога/реплика у пословицама/изрекама. Партије које претендују на „народно“ више и форсирају употребу говорних израза усменог порекла. Преко 50% забележених израза припада Српској радикалној странци и њеној фракцији, касније издвојеној у Српску напредну странку. Друге странке, чини се као да избегавају употребу говорних израза усменог порекла. За поједине посланике (што наравно, зависи и од броја мандата у анализираним сазивима) бележимо и преко 30 употребљених израза, али и склоност да лични политички говор што више приближе народном, често се позивајући на народну мудрост: „наша стара“; „она наша“; „чувена пословица“; „народна пословица“ (чак и када је реч о властитим ставовима гномски уобличеним).

Најдоминантнији утисак јесте следећи: гледајући Скупштину као мали колектив, видимо да је реч о дубоко антагонизованом колективу, који не дели исте вредности. Посланици и употребом говорних израза усменог порекла тај простор раздиру делећи га на *нас* и *вас*, *добро* и *лоше*, *јорње* и *доње*, *лојове* и *пошћене* – где је партија којој припада посланик увек на доброј страни, као и он сам. У простору Скупштине, међу посланицима, као да су нестале друге вредности, осим самих партија: „Готово сваки наступ говорника у Скупштини одређен је политичком припаданошћу. Снага аргумената и ауторитета веома је ретко у игри. Отуда су такви говори са посебним стилским и реторичким обележјима која их прате“ (Stanojević 2009: 391).

Сазнајемо, тако да се чланови једне партије заклињу у цркви, кроз неку врсту обреда, да ће служити партији и бити партијски послушници. Други посланици, у расправи о заклетвама, трагају за Богом у Скупштини. С нестанком традиционалних, универзалних вредности и појавом комуникацијског шума у разумевању „народног“ полако нестаје и народ из Скупштине.

„Скупштински говори у Србији постају реторичко подручје фразирања на коме се одвија симулирана размена између власти и народа, при чему посланици-говорници хоће да се представе као да су што ближи народу а, у ствари, су реторички ближи фразеологији однорађене власти. Говори се тако само изврћу као својеврсна обмана аудиторијума одабраним фраземима, али и трајна самообмана... Скупштинским говорима се, дакле, људи све више наговарају, а све мање убеђују. То омогућава окретање сваке напетости ка погледу у прошлост и позивање на национала осећања. Тиме

се, посредно, наговарају и други људи да то чине. Истовремено је то мимикријска театрализација политичких говора, при чему се говорници, прикривено или отворено, забављају увесељавајући своје политичке присталице. Унутрашњи сукоб није усмерен према проблему већ према личним и колективним нетрпељивостима у складу са припадношћу одређеним политичким групама.

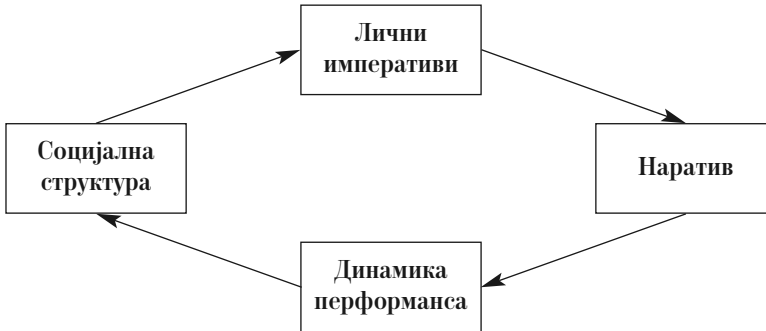
Говорник се, чак, одриче сопствене индивидуалности да би задовољио очекивања оних који га бирају и постављају. [...]

Скупштинска говорница се све више узима као позорница где оно споља одређује оно изнутра, а не да суштинско одређује спољашње. Форма одређује суштину и то је готово стални поетички моменат политичких говора у новом српском политичком дводеценијском парламентаризму” (Stanojević 2009: 390–394).

Анализирајући Скупштину као мрежу, а Фајн (Fine 1996) *мрежу* дефинише као скуп односа у заједници, а *цевовод* као посебну везу која се активира током дифузије неког фолклорног елемента, можемо закључити да је у односу на *народно* и *традиционално* у Скупштини дошло до значајног закривљења. Мрежу чине следећи елементи:⁹

1. *Социјална структура* – коју чини шири друштвени, институционални и јавни контекст;
2. *Лични императиви* – који се односе на унутарпсихичко стање посланика;
3. *Динамика перформанса* – непосредно, интеракцијско окружење и понашање, путем којих се говорни изрази усменог порекла шире, као и очекивања публике;
4. *Наративни садржај* – одабрани, измењени или игнорисани текст.

9 Драгана Антонијевић (Antonijević 2010: 125–156) предлаже другачије термине за Фајнове варијабиле: уместо „динамике перформанса” – микросоциологија фолклорне ситуације, а уместо „личних императива” – микросоциологија фолклорног извођача.

Фолклорни дијамант (Fine 1996: 1–42 и Antonijević 2010: 138)

То одступање, анализирајући структуру мреже, управо потврђује Станојевићев став о „однарођеној власти”. У традиционалној култури, говорни изрази усменог порекла, пре свега су намењи успостављању поретка и вредносног система, а у Скупштини се користе претежно у негативном смислу, за омаловажавање противника, и то уз дрску претпоставку подршке „целог народа”. Посланици у политички дискурс уносе управо нарушавање норме и достојанства, газећи тако и основна начела реторике. Ово одступање не произлази из агресивности и компетативности традиционалне културе већ из конкретне функционизације посланика, из његовог „личног императива”.

У поређењу са налазима западних паремиолога, говорни изрази усменог порекла у Народној скупштини Републике Србије не употребљавају се продуктивно. За разлику од проучаваних излагања, интервјуа и говора страних политичара и јавних личности, чије се целе политичке и јавне каријере заснивају на ефикасној употреби „народне мудрости” у нашем истраживању нисмо пронашли ниједно излагање које је у целини позитивно засновано на некој народној мудрости. Напротив, наилазимо на примере побијања значења пословице/изреке или наметања мудрости других народа, чиме се у потконтексту деградира и наша традиција. Најнефикаснија употреба је, нажалост, значењски најнегативнији случај бацања кетви, 2. септембра 2008. године, као планирана диверзија посланичке групе СРС.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ / REFERENCE LIST

- Antonijević 2010: D. Antonijević, *Ogledi iz antropologije i semiotike folklora*, knj 51, Beograd: Etnološka biblioteka.
- Arewa, Dundes 1975: E. O. Arewa, Dundes Alan: *Proverbs and the Ethnography of Speaking Folklore*, Berkeley: University of California.
- Čajkanović 1973: V. Čajkanović, *Mit i religija u Srba*, Beograd: Srpska književna zadruga.
- Fine 1996: G. A. Fine, *Manufacturing tales: sex and money in contemporary legends*, Knoxville: The University of Tennessee Press.
- Järv 1997: R. Järv, "Is providing proverbs a tough job", Tartu: presented at the seminar Media, Folklore, Mythology.
- Jolles 1978: A. Jolles, *Jednostavni oblici*, Zagreb: Studentski centar Sveučilišta.
- Karadžić 1969: V. S. Karadžić, *Srpske narodne poslovice i druge različne kao one u običaj uzete riječi*, Beograd: Nolit.
- Kleut 2001: M. Kleut, *Srpska narodna književnost*, Sremski Karlovci–Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Kleut 2010: M. Kleut: *Jednostavni oblici narodne književnosti*, Antologijska edicija Deset vekova srpske književnosti. Predgovor: „Složenost jednostavnih oblika narodne književnosti” (str. 13–21). „Priredivačke napomene” (str. 259). Novi Sad: Izdavački centar Matice srpske.
- Knežević 1957: M. Knežević, *Antologija narodnih umotvorina*, Srpska književnost u sto knjiga, knj. 7, Novi Sad: Matica srpska.
- Latković 1982: V. Latković, *Narodna književnost*, Beograd: Naučna knjiga.
- Marinković, Ristić 2013: D. Marinković, D. Ristić, *Načrt za sociologiju ideologije*, Novi Sad: Mediterran Publishing.
- Meider 1997: W. Meider, *The politics of Proverbs, From traditional wisdom to Proverbial Stereotypes*, London: International Society of Political Psychology.
- Meider 2005: W. Meider, *Proverbs are the Best Policy*, Utah: Utah State University Press.
- Meider 2009: W. Meider, *Yes we can, Barac Obama's proverbial rhetoric*, New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Meider 2010: W. Meider, *Making a way out of no way, Martin Luther King Sermionic Proverbial Rhetoric*, New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Meider 2012: W. Meider, *Proverbs A Handbook*, New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Milošević-Đorđević 2000: N. Milošević-Đorđević, *Od bajke do izreke. Oblikovanje i oblici srpske usmene proze*, Beograd: Društvo za srpski jezik i književnost Srbije.
- Norrick 1985: N. R. Norrick, *How Proverbs Mean*, Hague: Mouton Publishers.
- Pešikan-Ljuštanović 2009: Lj. Pešikan-Ljuštanović, *Usmeno u pisanom*, Beograd: Beogradska knjiga.
- Pešikan-Ljuštanović 2009: Lj. Pešikan-Ljuštanović, „Pouka tradicijskog niza”, *Detinjstvo: Časopis o književnosti za decu*, 4, str. 56–57.
- Pupovac 1990: M. Pupovac, *Politička komunikacija*, Zagreb: August Cesarec.
- Stanojević 2009: D. Stanojević, „Retorički topisi i govor u Skupštini”, *Godišnjak FPN 3/2009*, str. 389–395.
- Šaulić 1962: A. Šaulić, *Antologija narodnih poslovice i zagonetki*, Beograd: Narodna knjiga.
- Vuk I: *Srpske narodne pjesme*, V. S. Karadžić, *Knjiga prva u kojoj su različne ženske pjesme* [Beč 1841], Sabrana dela Vuka Karadžića 4, ur. V. Nedić, Beograd 1975.

Vuk II: *Srpske narodne pjesme*, V. S. Karadžić, *Knjiga druga u kojoj su pjesme junačke najstarije* [Beč 1845], Sabrana dela Vuka Karadžića 5, ur. R. Pešić, Beograd 1988.

Vuk III: *Srpske narodne pjesme*, V. S. Karadžić, *Knjiga treća u kojoj su pjesme junačke srednjih vremena* [Beč 1846], Sabrana dela Vuka Karadžića 6, ur. R. Samardžić, Beograd 1988.

Vuk IV: *Srpske narodne pjesme*, V. S. Karadžić, *Knjiga četvrta u kojoj su pjesme junačke novijih vremena o vojevanju za slobodu* [Beč 1862], Sabrana dela Vuka Karadžića 7, ur. Lj. Zuković, Beograd 1986.

www. otvoreniparlament.rs, 21.1.2016.

Vanja M. Barišić-Joković

FOLKLORE DISCOURSE OF NATIONAL ASSEMBLY – ACCEPTING AND DEPARTING TRADITION

Summary

Three groups of expressions can be isolated from the base 1997–2015 that make specific political new political speech: significantly altered expressions, expressions specific to microenvironment in which they arise and political slogans. There are many reasons for the relatively small distribution and inefficient use of oral tradition such as: poor rhetorical skills, establishing a distance or even drift towards traditional culture (that is, especially the Serbs, due to historical and social circumstances last longer than in the West) and very poor knowledge of the richness and diversity of our tradition.

Instead of conclusion, we can paraphrase the proposal of the Assembly member that The president of The Serbian National Assembly should have at least one copy of Vuk's collection of proverbs, because the MPs who do not know their „people” and tradition certainly cannot represent the interests of nation. As an illustration one citizen interviewed after the affair with the curses in the Assembly asked who had elected these people to represent us. Further research could be directed towards single MPs, political parties and citizens in order to further investigate this phenomenon.

Key words: spoken phrases of verbal origin, assembly speech, proverbs, sayings, The National Assembly, members of parliament

Рад примљен: 9. 9. 2016.
Рад прихваћен: 27. 10. 2016.